

نگاه

دیپلماسی در جاده موفقیت

حسن فتحی - روزنامه‌نگار

● «وین ۲» که درباره رسیدگی به وضعیت سوریه با حضور کشورهای موافق و مخالف حکومت سوریه و بشار اسد برگزار شده بود اگرچه نتیجه ملموسی در پی نداشته و با قرائت بیانیه یا انتشار قطع‌نامه همراه نبود اما موفقیتی برای ایران بود که برای اولین‌بار در چنین نشستی حضور یافت و توانست دیدگاه‌ها و نظریاتش را به اطلاع جهانیان برساند. آنچه دراین‌میان بیش از همه چشمگیر بوده و از اهمیت برخوردار است گرایش به دیپلماسی و تلاش برای حل‌وفصل مسائل و مشکلات منطقه‌ای و جهانی با توسل به گفت‌مان و مذاکره است. به‌همین‌دلیل آنچه را در وین ۲ روی داد باید موفقیتی برای دیپلماسی ایران و روندی به حساب آورد که در دو سال اخیر در پیش گرفته شده و در توافق هسته‌ای ایران با گروه ۵+۱ تجلی یافت. از همان ابتدا مشخص بود که در «وین ۲» نتیجه قابل‌قبولی به دست نیامده و طرفین باید برای دستیابی به توافق، نشست‌های دیگری برگزار کنند ولی دستاورد مهم آن تن‌دادن طرف‌های درگیر به گفت‌وگو و نفی جنگ نیابتی بود که نه‌تنها اوضاع سوریه بلکه وضعیت را در منطقه خلیج‌فارس و خاورمیانه بحرانی کرده است. بنابراین در چنین شرایطی، گرایش به دیپلماسی و برهیزر از تشنیح‌آفرینی یک گام بزرگ و سازنده در راه تعامل و تش‌زدایی است که از نتایج چشمگیر آن می‌توان به برجام اشاره کرد که توانست نقطه پایانی بر بیش از یک دهه چالش بین ایران و جامعه جهانی باشد که نقشه راه دو طرف برای رسیدن به توافقی است که باب میل افراطیون داخلی و منطقه‌ای نیست، زمانی گفته می‌شد قدرت از لوله تفنگ بیرون می‌آید ولی امروزه این واقعیت آشکار شده که زبان دیپلماسی به‌مراتب پراثرتر و قاطع‌تر از سلاح و جنگ‌افزار است. زبان دیپلماسی نه‌تنها در مقطع کنونی بلکه در طول تاریخ راهگشا بوده و توانسته جلوی بروز جنگ‌ها را بگیرد به‌همین‌دلیل از دیرباز سفرا و فرستادگان سیاسی نقشانی تأثیرگذار در تحولات و تعامل ملت‌ها داشته‌اند. دیپلماسی درحقیقت نوعی جنگ نرم است که از جنگ گرم مؤثرتر و کارآمدتر بوده و می‌تواند راهگشا باشد. ریچارد نیکسون، رئیس‌جمهور پیشین آمریکا موفقیت دیپلماتیک را پی‌روزی بدون جنگ نامیده و یکی از دلایل موفقیت کنشورش در مقابل شوروی را دیپلماسی فعال عنوان می‌کند. دیپلماسی فعال و کارآمد که یکی از دستاوردهای برجام است بر حقانیت ایران صحه گذارده. امروزه اگر ایران به نشست «وین» «درباره آینده سوریه دعوت می‌شود و در کنار وزرای خارجه و مقامات ۱۶ کشور دیگر به تشریح دیدگاه‌ها و نظریاتش در قبال تحولات سوریه می‌پردازد به دلیل قدرت و توان سرداران ایران با جهانیان زبان گویای ایران در مجامع و محافل بین‌المللی است. بهره‌گیری از این توان و قدرت برای پیشبرد اهداف و برنامه‌های ایران در صحنه‌های مختلف واقعیتی انکارناپذیر است که متأسفانه در سال‌های نه‌چندان دور مغفول مانده و نادیده گرفته شده است. در چنین شرایطی نادیده‌گرفتن این توان و نفی آن‌که متأسفانه از سوی برخی عناصر نامطلع یا مغرض داخلی صورت می‌گیرد به منزله سرپوش‌گذاندن بر واقعیت‌هایی است که توانسته تعادل را در ارتباط با دیگر کشورها برقرار کرده و ایران را به جایگاه واقعی خود در منطقه و جهان برساند. آنهایی که قدم به قدم به وادی تخریب دیپلماسی خارجی و سیاست تعامل ایران با جهانیان گذارده‌اند یا چشم‌های خود را به روی واقعیات بسته‌اند یا اینکه تمایلی به تش‌زدایی بین تهران و دیگران ندارند. آنها بر این باورند که هرگونه مذاکره و گفت‌وگو با تعامل و همزیستی صلح‌آمیز به منزله تن‌دادن به خواسته‌ها و تحمیلات دیگران و پذیرش مسائلی است که به نفع ایران نیست درحالی‌که تجربه نشان داده که بدون جنگ هم می‌توان پیروز شد و به موفقیت رسید.

دیپلماسی در جاده موفقیت

اگرچه اغلب تحلیل‌گران، دیپلماسی دولت یازدهم را موفق می‌دانند، اما هنوز ما در منطقه با برخی کشورها، مشکلاتی داریم. رابطه ایران با برخی از کشورهای منطقه در دو سال دولت یازدهم تغییری پیدا نکرده یا اینکه اگر بخواهیم واقع‌بینانه بنگریم، وضعیت بدتر شده است. در حوزه منطقه‌ای چرا نتوانستیم کاملاً موفق باشیم؟

ما در منطقه گرفتار یک وضعیت بحرانی هستیم و نمی‌توانیم خیلی انتظار داشته باشیم پیشرفت ایران در سطح بین‌المللی، همان قدر که در اروپا و آسیا دست ما را بازتر کرده، به همان اندازه هم در خاورمیانه تأثیرگذار باشند. در تحلیل این شرایط باید دقت کرد که بعد از تحولات بهار عربی و به‌دنبال پاییزی شدن این بهار و پاسخ‌نگرفتن مردم از آن نهضت، جنگ‌هایی در درون کشورها رخ داد که در پشت‌پرده این جنگ‌ها هم مسائل زیادی وجود دارد. بنابراین نمی‌توانیم توقع داشته باشیم سطح رابطه ما با کشورهای منطقه به اندازه سایر مناطق رشد کند.واقعیت این است که خاورمیانه و کشورهایی از جمله سوریه، بحرین، یمن، عراق و لبنان درگیر واقعیات تلخی هستند؛ واقعیت‌هایی تحت عنوان جنگ فرقه‌ای، تروریسم، جنگ نیابتی، متوقف‌شدن کامل توسعه و همچنین امکان عملیات نظامی بین‌المللی در این کشورها. ورود کشورهای بزرگ به این منطقه و رقابت تسلیحاتی منجر به تغییراتی در این جغرافیا می‌شود که نتیجه آن به کل منطقه، حتی به ایران رسیده است. در رقابت تسلیحاتی اتفاقات مهمی ممکن است بیفتد و باید مراقبت کرد تا یک دستاورد تاکتیکی، یعنی «استراتژی نه شرقی – نه غربی انقلاب اسلامی» و سیاست موازنه منفی که یک شیوه دوست‌داشتنی برای ایرانی‌ها بوده را از دست ندهیم.

در چنین شرایطی رابطه کشورها نمی‌تواند رابطه‌ای عادی باشد. همه احتمال می‌دهند اتفاقاتی در حال وقوع است و می‌خواهند کلاه خود را از دست ندهند. بدون‌شک اگر ما در برجام به نتیجه نرسیده بودیم این احتمالات در ذهن مسایگان ما کمتر بود. برجام چشم‌انداز منطقه و همچنین ذهنیت دیگران را درباره ایران تغییر داده است. وقتی یک کشور ضعیف می‌شود، کشورهای دیگر به آن طمع می‌کنند، زمانی هم که یک کشور تقویت می‌شود، کشورها نگران می‌شوند که ممکن است سهم آنها از ظرفیت‌های موجود در منطقه کاهش یابد و جایگاهشان تغییر کند. الان باید با این دید نگاه کرد و در این شرایط منطقه، به‌دنبال وضعیت بهتر باشیم. برای وضعیت بهتر ما باید وضعیت خود را به‌گونه‌ای تثبیت کنیم که دیگر طعنی نباشد و با تلاش‌های دیگران وضع ما به‌هم نخورد.

ا دستیابی به توافق هسته‌ای در این‌دین نقشی دارد؟

برجام برای ایران موقعیت متفاوتی ایجاد کرده است. در سال‌های تحریم؛ صنعت، موقعیت استراتژیک، امنیت و همه‌چیز ما تحت‌تأثیر قرار داشت. درحالی‌که کشورهای همسایه و بزرگ، رقیب ما هستند. جنگ نیابتی منبایش رقابت است و این رقابت شما را به جنگ می‌کشاند. ما باید این نگاه را ترویج کنیم و به مردم بگوییم که اگر به‌دنبال تغییر دولت در سطح منطقه‌ای اختلافات کاهش نیافته، علتش این است که این دولت در سطح جهانی و منطقه‌ای برای بازسازی وضعیت ایران تلاش می‌کند، همین موضوع علت مخالفت اسرائیل و عربستان سعودی با برجام است. آنها حتی پس از تثبیت توافق هم راه‌های دیگری را برای فاصله‌ناختن بین ایران و طرف‌هایی که باید در طول ۱۰ سال برجام را اجرا کنند آزمودند. وقتی چنین شرایطی داریم، نمی‌توانیم انتظار شرایط تثبیت‌شده را داشته باشیم. تش‌زدایی در شرایط کنونی با شرایط قبل از برجام بسیار متفاوت است.

ا یعنی شما معتقدید تغییر رابطه ما با غرب و کشورهای دیگر، راحت‌تر از تغییر رابطه ما با کشورهای منطقه بود؟

ما تا حد قابل‌توجهی یک نوع تش‌زدایی را با غرب و مجموعه‌ای که داخل ۵+۱ بودند به وجود آوردیم. روسیه و چین در زمان تحریم با ما همکاری می‌کردند اما الان وضعیتشان تغییر می‌کند. به‌ویژه چینی‌ها نمی‌توانند مثل قبل که به اختیار خود، کالا به مصرف‌کننده ایرانی می‌دادند عمل کنند. در آینده چنین چیزی نخواهیم داشت. حتماً بخش‌های اقتصادی چین، چندان خشنود نیستند. ما بر اساس موازنه منفی مایل نیستیم کسی از ایران حذف شود و مایلیم براساس عدالت و مبتنی‌بر شرایط عادی، با همه رابطه سیاسی و اقتصادی داشته باشیم.

ا نشانه این نیست که تغییر وضعیت سوریه در چنین شرایطی برای ما حساس‌تر از قبل شده است؟ ما نباید دریافت‌های تاکتیکی را به سمت ازدست‌دادن امکان‌های استراتژیک پیش ببریم. مبنای موازنه منفی همین است که کسی به خاک ایران طمع نکند و بتواند بداندن ایران جای هیچ‌کس نیست و این استراتژی پاسخ داده و برای مردم ایران خیلی دوست‌داشتنی است. در سال ۵۷ هم همه متوجه شدند که مردم برای استقلال خیلی اهمیت قائل هستند. ما نباید در جهتی حرکت کنیم که خدش‌های به استقلال ما وارد شود. میدان شوخی‌های این‌چنینی نیست. به‌هرصورت امروز در خاورمیانه، تروریسم، فرقه‌گرایی، جنگ نیابتی، امکان عملیات نظامی و رقابت تسلیحاتی و ... نگرانی‌های ماست. کسانی می‌گویند که چرا اصرار داریم حتماً با عربستان گفت‌وگو کنیم. من اصرار دارم آقای روحانی و ظریف تأکید بر گفت‌وگو را بگویند. الان وضع منطقه به سمت جنگ می‌رود و عربستان به سمت جنگ می‌رود و در این صورت ما طلبکاریم.

دیپلماسی

محمدعلی سبحانی در گفت‌وگو با «شرق»:

«برجام» نگرشی اصلاح‌طلبانه است

زینب اسماعیلی

زینب اسماعیلی

محمدعلی سبحانی، مشاور ارشد وزیر خارجه ایران است. تحلیل‌های دیپلماتیکش به هیچ دولتی منتسب نیست، بلکه از تفکر اصلاح‌طلبی حمایت می‌کند و جهان اسلام را نیازمند ترویج این تفکر می‌داند. سابقه او در سفارت‌های لبنان و اردن و مدیرکلی خاورمیانه در دهه گذشته او را به سطحی از اشراف به موضوعات رسانده که تأکید دارد مشکلات بین ایران و عربستان و برخی دیگر از کشورهای منطقه، یک مسئله پروتکلی نیست، بلکه مسائلی است که از نبود گفت‌وگو و سوءتفاهم به وجود آمده است. او در اندیشه بسط تفکر اصلاح‌طلبی در جهان اسلام و گسترش اندیشه گفت‌وگو است؛ گفت‌وگو با همه آنهایی که در منافع‌ی مثل امنیت منطقه ما را ذی‌نفع می‌کند. سبحانی معتقد است که خاورمیانه و ریشه‌های مشترک آن، موجب می‌شود که هیچ کشوری نمی‌تواند به‌تنهایی به توسعه و امنیت خود بیندیشد؛ بلکه سر‌نوشت کشورها با هم گره خورده است.

ا عربستان بیش از یک‌سال است که حتی در ایران سفیر ندارد. تلاش‌های دستگاه دیپلماسی برای انجام سفرهای دیپلماتیک ناکام مانده. در ماه‌های گذشته، این موضوع با مسئله یمن گره خورده و وضعیت تیره‌تر شده است. درحالی‌که می‌دانیم رابطه ایران و عربستان در منطقه بسیار مهم است. دورنمای این وضعیت را چگونه می‌بینید؟ چگونه باید این گره کور باز شود؟

اولویت ما آن چیزی است که در منطقه رخ می‌دهد و باید درباره اتفاقات منطقه با همه طرف‌های منطقه‌ای به تفاهم برسیم. اصرار دارم بگویم مدل «برجام» نگرشی اصلاح‌طلبانه است و می‌شود با این مدل مشکلات منطقه را حل کرد. ما باید مدل

برجام را با عربستان و ترکیه و همه کشورهایی که در جنگ می‌کشاند، ما باید این نگاه را ترویج کنیم و به مردم بگوییم که اگر به‌دنبال تغییر دولت در سطح منطقه‌ای اختلافات کاهش نیافته، علتش این است که این دولت در سطح جهانی و منطقه‌ای برای بازسازی وضعیت ایران تلاش می‌کند، همین موضوع علت مخالفت اسرائیل و عربستان سعودی با برجام است.

آنها حتی پس از تثبیت توافق هم راه‌های دیگری را برای فاصله‌ناختن بین ایران و طرف‌هایی که باید در طول ۱۰ سال برجام را اجرا کنند آزمودند. وقتی چنین شرایطی داریم، نمی‌توانیم انتظار شرایط تثبیت‌شده را داشته باشیم. تش‌زدایی در شرایط کنونی با شرایط قبل از برجام بسیار متفاوت است.

ا یعنی شما معتقدید تغییر رابطه ما با غرب و کشورهای دیگر، راحت‌تر از تغییر رابطه ما با کشورهای منطقه بود؟

ما تا حد قابل‌توجهی یک نوع تش‌زدایی را با غرب و مجموعه‌ای که داخل ۵+۱ بودند به وجود آوردیم. روسیه و چین در زمان تحریم با ما همکاری می‌کردند اما الان وضعیتشان تغییر می‌کند. به‌ویژه چینی‌ها نمی‌توانند مثل قبل که به اختیار خود، کالا به مصرف‌کننده ایرانی می‌دادند عمل کنند. در آینده چنین چیزی نخواهیم داشت. حتماً بخش‌های اقتصادی چین، چندان خشنود نیستند. ما بر اساس موازنه منفی مایل نیستیم کسی از ایران حذف شود و مایلیم براساس عدالت و مبتنی‌بر شرایط عادی، با همه رابطه سیاسی و اقتصادی داشته باشیم.

ا نشانه این نیست که تغییر وضعیت سوریه در چنین شرایطی برای ما حساس‌تر از قبل شده است؟ ما نباید دریافت‌های تاکتیکی را به سمت ازدست‌دادن امکان‌های استراتژیک پیش ببریم. مبنای موازنه منفی همین است که کسی به خاک ایران طمع نکند و بتواند بداندن ایران جای هیچ‌کس نیست و این استراتژی پاسخ داده و برای مردم ایران خیلی دوست‌داشتنی است. در سال ۵۷ هم همه متوجه شدند که مردم برای استقلال خیلی اهمیت قائل هستند. ما نباید در جهتی حرکت کنیم که خدش‌های به استقلال ما وارد شود. میدان شوخی‌های این‌چنینی نیست. به‌هرصورت امروز در خاورمیانه، تروریسم، فرقه‌گرایی، جنگ نیابتی، امکان عملیات نظامی و رقابت تسلیحاتی و ... نگرانی‌های ماست. کسانی می‌گویند که چرا اصرار داریم حتماً با عربستان گفت‌وگو کنیم. من اصرار دارم آقای روحانی و ظریف تأکید بر گفت‌وگو را بگویند. الان وضع منطقه به سمت جنگ می‌رود و عربستان به سمت جنگ می‌رود و در این صورت ما طلبکاریم.

نیازمند تعقل و تحول است. باید با یکدیگر حرف بزنیم تا بتوانیم به جایی برسیم. هرچا لازم است باید حضور داشته باشیم و نباید قهر کنیم؛ این یک نگاه اصلاح‌طلبانه است و براساس این نگاه، اشکالی ندارد ما در مقابل سرسختی‌های عربستان اصرار کنیم. این‌گونه ذهنیت کشورهای مهم دنیا اصلاح می‌شود که ما آمادگی گفت‌وگو داریم؛ اما عربستان آمادگی ندارد. الان عربستان آمادگی گفت‌وگو ندارد؛ درحالی‌که ترکیه، روسیه، ایران، اتحادیه اروپا و آمریکا همه اصرار دارند باید گفت‌وگوها با حضور ایران و عربستان انجام شود. امروز اختلاف درباره مرز یا توهین نیست، مسئله خیلی بزرگ‌تر شده، یک جنگ فرقه‌ای در کل منطقه شکل گرفته. باید تلاش کنیم نگاه‌های آرمانی حتما مطرح شود و باید به سمت صلح و ثبات برویم و امکان توسعه در خاورمیانه را فراهم کنیم. در خاورمیانه حتی امکانات گذشته هم از بین رفته است.

خوشبختانه اتحادیه اروپا در جلسات نماینده دارد و وقتی نماینده‌شان در جلسه‌ای تعهدی می‌دهد همه کشورها با هم متعهد می‌شوند؛ اما در کشورهای عربی یا اسلامی هیچ کاری را نمی‌بینیم که بتوانند به توافقی برسند و نماینده‌ی آن را اعلام کند. انواع تفکر از حسنین هیکل تا البغدادی وجود دارد؛ از اصلاح‌طلبانه‌ترین نگاه‌ها تا نگاه آنها که فقط لوله تفنگ را می‌شناسند، متأسفانه همه سخنگوی خاورمیانه شده‌اند.

پیش از جنگ، سوریه کشوری بود که با آب،

دیپلماسی

محمدعلی سبحانی در گفت‌وگو با «شرق»:

«برجام» نگرشی اصلاح‌طلبانه است

هم گفت‌وگو کنند، چه‌بسا الان چنین شرایطی وجود نداشت؛ اما امروز که تروریست‌ها وارد این کشور شده‌اند. با این جریانات تروریستی فقط در یک فرایند منطقه‌ای و بین‌المللی می‌شود با اینها مقابله کرد. ایران به‌تنهایی نمی‌تواند با تروریسم مبارزه کند. باید در یک فرایند این مشکل رفع شود. روزی ایران را جزئی از مشکل می‌دانستند؛ اما امروز غیر از عربستان سعودی، همه پذیرفته‌اند که ایران بخشی از راه‌حل است. اگر هزینه‌ای می‌کنیم باید بازخورد آن را داشته باشیم و چک‌های خود را خودمان نقد کنیم. ما باید به‌عنوان یک بازیگر مستقل، سیاست ایرانی داشته باشیم نه سیاست آمریکایی، نه سیاست روسی، نه سیاست ترکی. همه دنبال منافع خود هستند ما باید منافع ایرانی را دنبال کنیم و امروز این حرف بین صاحب‌نظران و کارشناسن سیاسی کاملاً فهمیده می‌شود.

ا به نظر شما با ترک‌ها به‌راحتی به نتیجه می‌رسیم؟ با وجود مسائلی که با این کشور همسایه داریم، می‌توانیم با ترک‌ها به‌راحتی به نتیجه برسیم؛ زیرا ما با ترک‌ها به‌هیچ‌عنوان مشکل حاد و جدی نداریم. ما در چارچوب سیاست‌هایی که داریم و در چارچوب برجام، می‌توانیم با ترکیه کار کنیم، به‌نحوی‌که منافع ترکیه از بین نرود. با این کشور مرز مشترک داریم. ضمن اینکه سیاست‌های ترکیه بازارمخور است و سیاست‌های اردوغان با اتفاقاتی که در ترکیه رخ داده تا حدود قابل‌توجهی رو به اصلاح می‌رود؛ البته سیاست‌های ایران هم اصلاح شده و نگاه دولت تدبیر‌و‌امید کاملاً متفاوت است و مبنای آن گفت‌وگوست. ضمن اینکه کار مهمی کرده و گفت‌وگو با ۵+۱ را به نتیجه رسانده. برای اولین‌بار است که شش کشور بزرگ، شش قطع‌نامه تحریمی را با یک قطع‌نامه کنار می‌زنند و به‌بستان می‌کنند. در‌هرصورت ترک‌ها واقعیات را زودتر از عربستان درک می‌کنند که برجام و اتفاقاتی که در سایه آن رخ می‌دهد، قابل‌باگشت نیست. آنها دنبال سهم خودشان هستند و راحت می‌توانیم با آنها سر مسائل سوریه و مسائل منطقه حرف بزنیم. ممکن است اختلاف‌نظرهایی هم داشته باشیم. ما باید با عربستان سر مسائل سوریه، یمن و عراق حرف بزنیم بسیاری از ذهنیت‌ها و اختلافات از حرف‌زدن و گفت‌وگوکردن است و باید در چارچوب منطقه‌ای–بین‌المللی به نتیجه خوب برسیم.

همان‌طورکه گفتیم ایران بیش از هر کشور دیگری نیازمند امنیت و ثبات در منطقه است ما باید در ۱۰ سال برجام را اجرا کنیم و هر جنگ و ناامنی می‌تواند در مسیر اجرای آن مشکل ایجاد کند. باید شرایط منطقه را به قبل از تحریم برسانیم و تصویر ایران را در افکار عمومی عربی و اسلامی بهبود بخشیم. مادامی‌که جنگ در جریان است، چنین امری امکان‌پذیر نیست، وقتی جنگ هست همه مشکلات را گردن طرف مقابل می‌اندازند. نمی‌توانیم بدون آتش‌بس و رسیدن به شرایط گفت‌وگو، خودمان را بازسازی کنیم، تمام مسائلی که داریم و نیازهای ما به این رمی‌گردد که بتوانیم مشکلاتی را که در منطقه هست حل کنیم و رابطه‌مان را با کشورها بهبود بخشیم. این هم مستلزم این است است مشکلات را با گفت‌وگو و در فرایند بین‌المللی حل کنیم؛ مانند همین راهی که می‌رویم و کاری که روحانی و ظریف با غرب می‌کنند. عربستان تا کی می‌تواند برای گفت‌وگوکردن مقاومت کند؟

ا در ماه‌های گذشته بحث مذاکره ایران و کشورهای حاشیه خلیج فارس مطرح شد که عمان و قطر پیش قدم شدند و کویت هم اظهارنظرهای مثبتی دراین‌باره داشت. نقش این کشورها چقدر می‌تواند در بهبود رابطه ایران و عربستان تأثیرگذار باشد؟ کشورهای حاشیه خلیج فارس بدون استثنا خواهان حل مشکل ایران و عربستان هستند. به دلیل اینکه این کشورها کشورهای کوچکی هستند، اگر مشکلی پیش بیاید اول آنها هستند که آسیب جدی می‌بینند و جبران آن غیرممکن می‌شود؛ بنابراین گرایشی که به‌طور جدی بین این کشورها وجود دارد، این است که به شکلی مشکل ایران و عربستان حل شود. خصوصاً الان که دموکراسی‌خواهی و بهار عربی هم فعلاً خاموش شده و اینها می‌توانند از خیال راحت‌تر گفت‌وگو کنند و مشکلات را حل‌وفصل کنند. این خواسته میان کشورهای حاشیه جنوبی خلیج فارس جدی است؛ مانند عمان که حتی در پیشگامی برای حل مشکلات منطقه و ایجاد صلح سابقه‌ای تاریخی دارد. با وجود اینکه آنها در ظاهر براساس پیمان‌های امنیتی‌ای که عربستان دارند، همراهی‌هایی با عربستان می‌کنند و مطمئن باشید به‌دنبال این هستند که راهی برای حل‌وفصل مشکلات باز شود.

ا شما از گفت‌وگو و نقش شخصیت‌های تأثیرگذار گفتید، آیا نهاد‌هایی مذهبی مانند الازهر، مجمع تفریق مذاهب اسلامی و نیروهای دموکراسی‌خواه منطقه عمل می‌کنند؟ زمانی که لوله تفنگ حرف می‌زند، جایی برای گفت‌وگو پیدا نمی‌شود؛ یعنی وقتی بمبی منفجر می‌شود و ده‌ها نفر جان خود را از دست می‌دهند فضایی احساسی ایجاد می‌شود که چه کسی این کار را کرد؛ می‌گویند القاعده که متأسفانه به غلط گفته می‌شود نهاد امام سنت است. بدین ترتیب آتش احساسات بین طرف‌های درگیر شعله‌ور می‌شود و اختلاف‌های فرقه‌ای ایجاد می‌کند. گفتمانی که امروز در منطقه وجود دارد گفت‌مان فرقه‌ای است و با این شرایط راهی برای حرف‌های دیگر نمی‌ماند. باید فرصتی ایجاد شود تا صدای اصلاح‌طلبی و اعتدال‌خواهی هم مطرح شود و جنگ پایان یابد و خواهیم دید که به این فرایند کسان دیگری هم ملحق خواهند شد.

دیپلماسی

ادامه از صفحه ۳

تصمیم کشورهای دیگر درباره سوریه بدعتی خطرناک است

ایشان در همین زمینه با رد تجزیه کشورها و تبدیل آنها به واحدهای کوچک قومی افزودند: «مرجع قراردادن یکی از گروه‌های مسلح برای تصمیم‌گیری و تشکیل دولت، منطقی و مورد قبول نیست و این‌گونه فرمول‌ها عملاً باعث ادامه‌یافتن جنگ می‌شود».

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای درباره عراق نیز گفتند: «تقسیم این کشور به مناطق عرب شیعه، عرب سنی و کرد، کاملاً مخالف منافع مردم، عملی‌نشدن، بی‌معنا و غیر قابل قبول است».

ایشان خاطرنشان کردند: «وحدت سرزمینی، تمامیت ارضی عراق و مرجع‌بودن آن مردم، اصول راه‌حل ایران درباره عراق است».

مقام معظم رهبری درباره یمن نیز افزودند: «قطع فوری جنایات سعودی و آغاز گفت‌وگوهای یمنی – یمنی، می‌تواند پایان‌بخش درگیری‌های این کشور باشد».

ایشان خاطرنشان کردند: «رفتار سعودی‌ها در یمن و سوریه، یک بام و دو هواست. آنها درباره یمن می‌گویند به درخواست رئیس‌جمهور مستعفی و فراری یمن در این کشور دخالت نظامی کرده‌اند، اما درباره سوریه حاضر نیستند به درخواست رئیس‌جمهور قانونی این کشور، از حمایت از معارضین مسلح دست بکشند».

مقام معظم رهبری درباره بحرین نیز افزودند: «مردم بحرین هیچ‌چیزی جز حق رای و حق انتخاب نمی‌خواهند و ما این درخواست آنها را منطقی می‌دانیم».

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای پس از بیان راه‌حل‌های جمهوری اسلامی برای حل مشکلات منطقه افزودند: «عامل اصلی این ناامنی‌ها، حمایت آمریکا از رژیم صهیونیستی و گروه‌های تروریستی است و این سیاست‌ها با سیاست‌های جمهوری اسلامی ۱۸۰ درجه متفاوت است».

مقام معظم رهبری را د مذاکره با آمریکا درباره مسائل منطقه‌ای، خاطرنشان کردند: «آمریکایی‌ها، دنبال تحمیل منافع خود هستند، نه حل مسائل، آنها می‌خواهند ۶۰، ۷۰ درصد خواسته‌هایشان را در مذاکره تحمیل کنند و بقیه اهدافشان را هم به‌طور غیرقانونی، عملاً اجرا و تحمیل کنند، پس مذاکره چه معنایی دارد؟».

ایشان در ادامه سخنانشان توسعه‌مستمر روابط با همسایگان، کشورهای اسلامی و کشورهای آفریقایی را از دیگر الزامات سیاست خارجی برشمردند.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای همچنین تعبیر رزمندگان و جنگ‌آوران خطوط مقدم در عرصه بین‌الملل را شایسته‌ست شغل و شیان مسئولان و کارکنان وزارت خارجه خواندند و افزودند: «وزارت خارجه با توجه به اهداف و وظایف خود به‌خوبی فعال است و به‌خصوص در تجربه اخیر مذاکرات هسته‌ای، آقای دکتر ظریف و همکارانشان آزمون خوبی، از سر گذراندند».

مقام معظم رهبری را تحسین تلاش و جدیت تیم مذاکره‌کننده گفتند: «احساس قدرت و نشستن در مقابل شش قدرت جهانی، دفاع از اهداف و تثبیت حضور و وجود خود به طرف‌های مقابل، از جمله نقاط قوت مذاکره‌کنندگان کشورمان در هسته‌ای بود».

ایشان، تدین را مهم‌ترین نقطه قوت آقای ظریف خواندند و افزودند: «بنده مکرر برای شما عزیزان دعا می‌کنم».

مقام معظم رهبری افزودند: «در اجرای برجام نیز باید نکات مهم و مورد‌نظر را دنبال کنید که تحقق این موارد هم امکان‌پذیر است، همچنان‌که آقای رئیس‌جمهور نیز به بنده گفتند، دستیابی به برخی از نتایج ابتدا باورپذیر نبود، اما شما ایستادید و ما هم ایستادیم و ممکن شد».

بخش سوم و پایانی بیانات حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، توصیه‌ها و تذکراتی خطاب به سفیران و نمایندگان جمهوری اسلامی در خارج از کشور بود.

«تثبیت و تکیه بر مؤلفه‌های قدرت و اقتدار ملی»، «نقش پررنگ و تعیین‌کننده مردم در کشور»، «نیروی انسانی کارآمد، زبیده، جوان و پرشمار»، «پیشرفت‌های شگفت‌انگیز علمی و فناوری»، «پایندی عمیق سفیران و نمایندگان خارجی به موازین دینی و روحیه انقلابی» و «استفاده از ظرفیت کشورها برای عدم تبعهد» و «نقش‌آفرینی در تحقق اقتصاد مقاومتی»

ازجمله این توصیه‌ها بود.

پیش از سخنان مقام معظم رهبری، دکتر ظریف، وزیر امور خارجه با اشاره به شرایط حساس منطقه، تأکید کرد: «دستورات و خطوط ترسیم‌شده از جانب رهبر معظم انقلاب مبنای کار وزارت خارجه بوده و در دوران پس‌برجام نیز نامه اخیر ایشان به رئیس‌جمهور در مورد نحوه اجرای برجام مبنای کار خواهد بود».

دکتر ظریف با اشاره به توجه وزارت امور خارجه به مسئله مبارزه با نفوذ و همچنین اجرای اقتصاد مقاومتی، گفت: «در همایش امسال سفرا و کارداران تلاش می‌کنیم از وضعیت کنونی برای پیشبرد اهداف اقتصاد مقاومتی و نیز تقویت جریان مقاومت در منطقه و حل‌وفصل مشکلات غرب آسیا بر اساس موازین موردنظر جمهوری اسلامی ایران استفاده کنیم».